

Pokój i bezpieczeństwo dla świata

- [Wprowadzenie](#)
- [Przeczytaj](#)
- [Mapa interaktywna](#)
- [Sprawdź się](#)
- [Dla nauczyciela](#)

Bibliografia:

- Źródło: *Punkt czternasty orędzia Woodrowa Wilsona do Kongresu – 8 stycznia 1918 r.*, [w:] *Wiek XX w źródłach*, oprac. S.B. Lenard, M. Sobańska-Bondaruk, Warszawa 2002, s. 43–45.

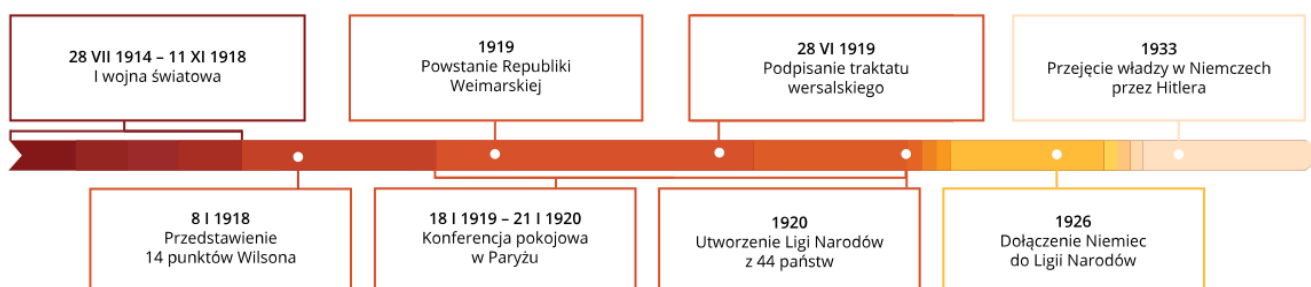

Pokój i bezpieczeństwo dla świata

Otwarcie posiedzenia Ligi Narodów 15 listopada 1920 r.

Źródło: Wikimedia Commons, domena publiczna.

„[...] skończyła się wojna, najokrutniejsza, najstraszniejsza z wojen, jakich doświadczyła ludzkość. Mam nadzieję, iż wolno nam powiedzieć, że tego historycznego poranka skończyła się też epoka wojen” – mówił brytyjski premier David Lloyd George 11 listopada 1918 r. Nikt nie chciał, by powtórzył się koszmar I wojny światowej, i cel ten przyświecał przybyłym na konferencję wersalską przedstawicielom państw zwycięskiej ententy. Idea utworzenia organizacji mającej stać na straży pokoju na świecie pojawiała się w myśli europejskiej już od dawna, ale dopiero po zakończeniu Wielkiej Wojny nabrała realnych kształtów. Czy utworzona wówczas Liga Narodów okazała się skutecznym narzędziem chroniącym ludzkość przed kolejnymi konfliktami?

Twoje cele

- Ustalisz, jakie narzędzia powstrzymania agresora miała do dyspozycji Liga Narodów i które z nich było najskuteczniejsze.
- Przedyskutujesz, czy Liga Narodów od swojego zarania była skazana na porażkę.
- Wymienisz mocne i słabe strony Ligi Narodów.

Przeczytaj

Idea zza oceanu

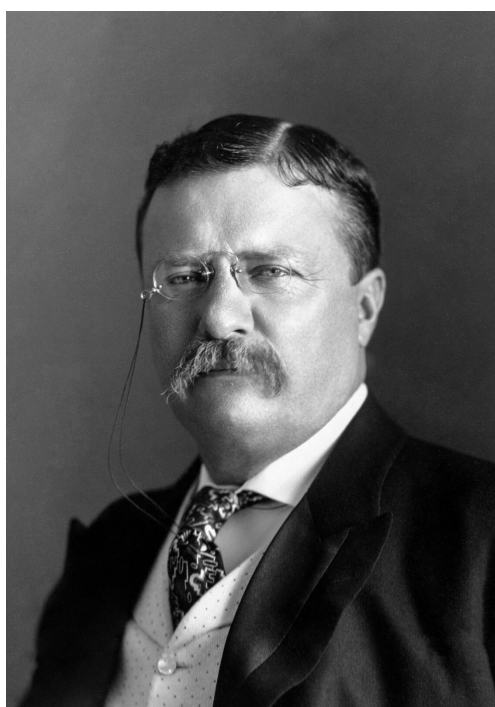
Postulat utworzenia [Ligi Narodów](#) został zawarty w orędziu wygłoszonym przez prezydenta Thomasa Woodrowa Wilsona do Kongresu w styczniu 1918 r.

” Punkt czternasty orędzia Woodrowa Wilsona do Kongresu – 8 stycznia 1918 r.

Winno być utworzone powszechne zrzeszenie narodów na podstawie uroczystych umów celem dania wszystkim państwom, wielkim i małym, wzajemnych gwarancji niezawisłości politycznej i całości terytorialnej.

Jak sądzisz, co Wilson mógł mieć na myśli, mówiąc o „gwarancji niezawisłości politycznej i całości terytorialnej”?

Źródło: *Punkt czternasty orędzia Woodrowa Wilsona do Kongresu – 8 stycznia 1918 r.*, [w:] *Wiek XX w źródłach*, oprac. S.B. Lenard, M. Sobańska-Bondaruk, Warszawa 2002, s. 43–45.

Theodore Roosevelt – prezydent Stanów Zjednoczonych w latach 1901–1909, laureat Pokojowej Nagrody Nobla za rok 1906. Był pierwszym prezydentem Stanów Zjednoczonych, który promował ideę Ligi Narodów. Odbierając nagrodę Nobla, powiedział: „Byłoby mistrzowskim posunięciem, gdyby te wielkie mocarstwa szczerze nastawione na pokój utworzyły Ligę Pokoju”.

Źródło: Wikimedia Commons, domena publiczna.

Pałac Narodów w Genewie, siedziba Ligi Narodów do 1938 r. Tutaj odbyła się pierwsza sesja, w grudniu 1920 r., a przewodniczył jej Eric Drummond. Liga została ostatecznie rozwiązana w 1946 r., choć faktycznie przestała istnieć podczas II wojny światowej. Zastąpiła ją powołana w 1945 r. Organizacja Narodów Zjednoczonych. Dlaczego na siedzibę Ligi Narodów wybrano Genewę?

Źródło: Wikimedia Commons, licencja: CC BY-SA 3.0.

Pomysł utworzenia międzynarodowej organizacji zapewniającej pokojowe współżycie narodów nie był nowy. Idea zapobiegania wojnom poprzez stworzenie zasad [zbiorowego bezpieczeństwa](#) była żywa od co najmniej końca XVIII w. Na przełomie XIX i XX w. opracowano szereg norm dotyczących rozwiązywania sporów międzynarodowych i prowadzenia konfliktów zbrojnych, w tym ochrony ich ofiar i uczestników (konwencja genewska z 1906 r. i konwencje haskie z 1899 i 1907 r.). Wilson, proponując utworzenie Ligi Narodów, opierał się na wcześniejszym dorobku w tym zakresie. Szczególne zasługi w powołaniu organizacji, która później otrzymała miano Ligi Narodów, położyły Wielka Brytania i Stany Zjednoczone.

W wyniku decyzji konferencji paryskiej powstała organizacja, której celem było utrzymanie pokoju na świecie i zapobieganie konfliktom poprzez opracowanie zasad rozstrzygania sporów międzynarodowych na drodze innej niż wojna. Była to idea rewolucyjna. Wprowadzała regułę wspólnego działania kilku państw przeciw agresorowi, i to niezależnie od tego, czy leżało to w interesie tych państw, czy nie. Tekst ustanawiający zasady funkcjonowania Ligi został dołączony do traktatu wersalskiego i ratyfikowany 28 czerwca 1919 r. Kilka miesięcy później odbyło się pierwsze posiedzenie Ligi. Wierzano, że skończyła się epoka wojen, a ludzkość wkraczała w epokę pokoju. Rzeczywistość jednak szybko zweryfikowała te nadzieje.

Oficjalny symbol Ligi Narodów, od 1939 r. Ukazuje pięcioramienną gwiazdę wpisaną w niebieski pięciokąt, oznaczają one pięć ras i pięć kontynentów. Nazwę organizacji zapisano w językach angielskim i francuskim, ponieważ tymi językami posługiwano się podczas obrad Ligi. Czego wyrazem był symbol Ligi Narodów?

Źródło: Martin Grandjean, Wikimedia Commons, licencja: CC BY-SA 4.0.

Struktura i zasady działania

Pakt Ligi Narodów składał się z 26 artykułów. Podpisały go 44 państwa, zwane członkami założycielskimi, z których 32 wchodziły w skład zwycięskiej koalicji, a pozostałe były neutralne. Odmówiono przyłączenia się do tej organizacji państwom przegranym, a Stany Zjednoczone nigdy nie ratyfikowały paktu Ligi.

Państwa założycielskie wchodzące w skład Ligi Narodów. Na którym kontynencie znajdowało się najwięcej państw należących do Ligi Narodów?

Źródło: Contentplus.sp. z o.o. na podstawie Allard Postman, The Netherlands, Wikimedia Commons, licencja: CC BY-SA 3.0.

Do podstawowych zadań Ligi Narodów należało rozwijanie współpracy między narodami oraz zapewnienie im bezpieczeństwa i pokoju. Zajmowała się ona także kwestiami humanitarnymi i na tym polu odnotowała najwięcej sukcesów. Liga sprawowała pieczę nad niektórymi terenami w Europie, m.in. Zagłębiem Saary, oddanymi jej mocą decyzji konferencji wersalskiej. Pod kontrolą Ligi pozostawały również tzw. [terytoria mandatowe](#), czyli dawne kolonie niemieckie, i tereny odebrane Turcji po I wojnie światowej. W jej imieniu władzę nad tymi terytoriami – przynajmniej do czasu odzyskania przez nich niepodległości – sprawowały Francja oraz Wielka Brytania i jej dominia. Podstawowymi ciałami Ligi Narodów były Zgromadzenie Ogólne członków, Rada i Sekretariat. Najważniejszą rolę odgrywały cztery państwa, którym w Radzie przyznano status członków stałych i prawo weta: Wielka Brytania, Francja, Włochy i Japonia. Od 1926 r. do ich grona dołączyły Niemcy. Każde z państw członkowskich – bez względu na swoją wielkość i potencjał – dysponowało jednym głosem w Zgromadzeniu Ogólnym. Inicjatorzy organizacji starali się znaleźć równowagę między zasadą równości wszystkich państw wchodzących w skład Ligi Narodów a zapewnieniem uprzywilejowanej pozycji państwom najsilniejszym.

Struktura Ligi Narodów

Który z organów tworzących strukturę Ligi Narodów miał twoim zdaniem największe kompetencje?

Źródło: ContentPlus.sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Najważniejszym zadaniem, do którego wypełnienia została powołana Liga Narodów, było zapobieganie konfliktom między państwami. W tym celu wprowadzono zasadę nakładania sankcji ekonomicznych na państwo, które dopuszczało się agresji. W razie eskalacji konfliktu Liga mogła podjąć działania militarne przeciwko agresorowi. Problem był jednak taki, że nie wyposażono jej w armię, musiała więc polegać na siłach zbrojnych państw członkowskich. Użycie ich zatem zależało od woli i interesów głównie Wielkiej Brytanii i Francji.

Słownik

terytoria mandatowe

(z łac. *mandatum* – zlecenie) dawne kolonie niemieckie w Afryce, na Bliskim Wschodzie i na Pacyfiku znajdujące się pod zarządem Francji oraz Wielkiej Brytanii i jej dominiów z ramienia Ligi Narodów

bezpieczeństwo zbiorowe

system współdziałania państw w celu utrwalenia pokoju międzynarodowego i odparcia zagrożenia zewnętrznego

Międzynarodowa Organizacja Pracy

(ang. *International Labour Organization*) organizacja międzynarodowa współdziałająca blisko z Organizacją Narodów Zjednoczonych, powołana w 1919 r. jako organizacja stowarzyszona z Ligą Narodów; zajmuje się sprawami pracowniczymi, np. ograniczeniem pracy dzieci

Organizacja Narodów Zjednoczonych

międzynarodowa organizacja powstała w 1945 r. w miejsce Ligi Narodów, mająca na celu zapewnienie pokoju i bezpieczeństwa międzynarodowego, rozwój współpracy między narodami, a także kontrolę przestrzegania praw człowieka

Rada Najwyższa Ligi Narodów

najważniejszy organ Ligi Narodów, powołany w Genewie w 1920 r.; w jej skład wchodziło czterech stałych członków (Wielka Brytania, Francja, Włochy, Japonia) oraz dwunastu niestałych, wybieranych na trzyletnią kadencję; wspólnie podejmowali większość decyzji związanych z utrzymaniem pokoju na świecie

Sekretariat Ligi Narodów

organ funkcjonujący przy Lidze Narodów, zajmujący się sprawami budżetowymi i przygotowywaniem materiałów na sesje Zgromadzenia i Rady

sesja

obrazy ciała zbiorowego, w tym przypadku Ligi Narodów

Stały Trybunał Sprawiedliwości Międzynarodowej, STSM

(ang. *Permanent Court of International Justice*, fr. *Cour permanente de Justice internationale*) pierwszy sąd międzynarodowy o zasięgu powszechnym, powołany

na mocy aktu założycielskiego Ligi Narodów, działał od 1922 do 1946 r.

Liga Narodów

(ang. *League of Nations*, fr. *Société des Nations*) organizacja międzynarodowa powstała z inspiracji prezydenta Stanów Zjednoczonych Thomasa Woodrowa Wilsona i ujęta w traktacie wersalskim z 1919 r., istniała formalnie do 1945 r.

Zgromadzenie Ogólne Ligi Narodów

organ, w którym rozpoznawano sprawy z zakresu działalności organizacji, reprezentowany w nim był każdy członek z prawem jednego głosu

Słowa kluczowe

Liga Narodów, ONZ, Genewa, terytoria mandatowe, świat po I wojnie światowej, Europa po I wojnie światowej

Bibliografia

Wiek XX w źródłach, oprac. S.B. Lenard, M. Sobańska-Bondaruk, Warszawa 2002.

Wielka historia świata. Tomy 1-12 (praca pod patronatem Polskiej Akademii Umiejętności); Świat Książki 2004-2006.

Seria *Historia powszechna*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2011-2019.

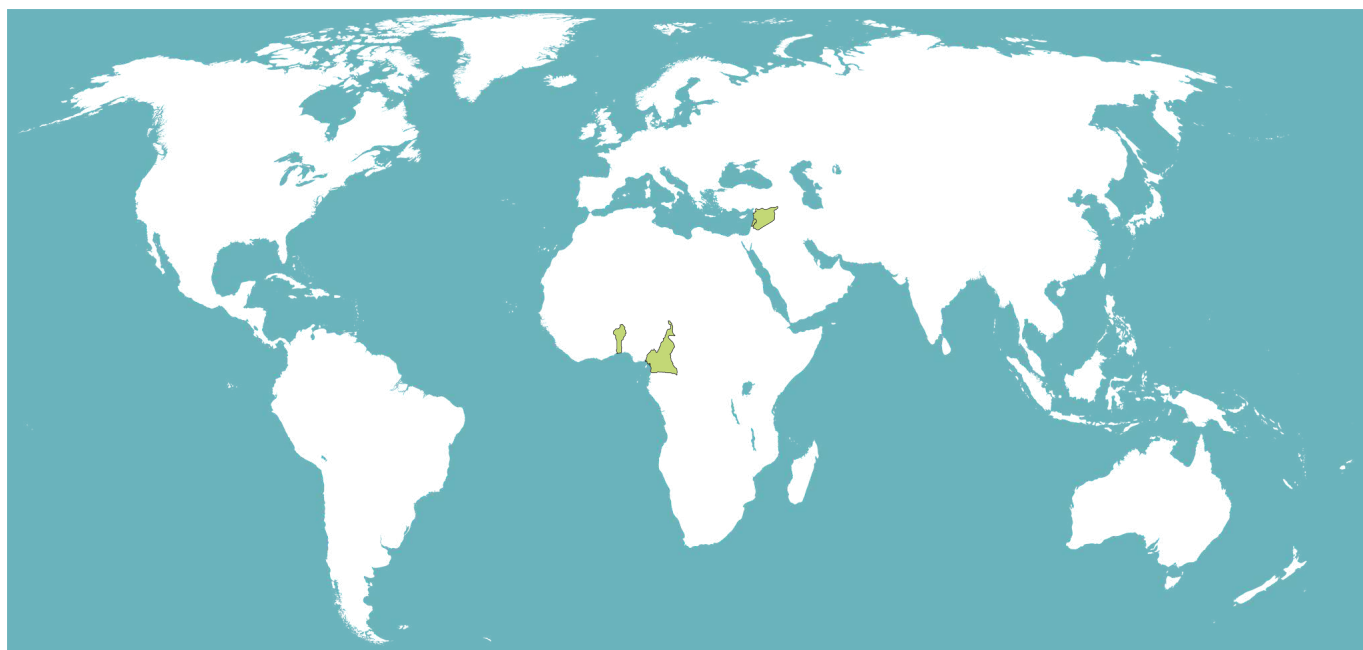
Mapa interaktywna

Polecenie 1

Określ, który kraj otrzymał z ramienia Ligi Narodów zarząd nad największą ilością terytoriów mandatowych. Jakie czynniki twoim zdaniem o tym zadecydowały?

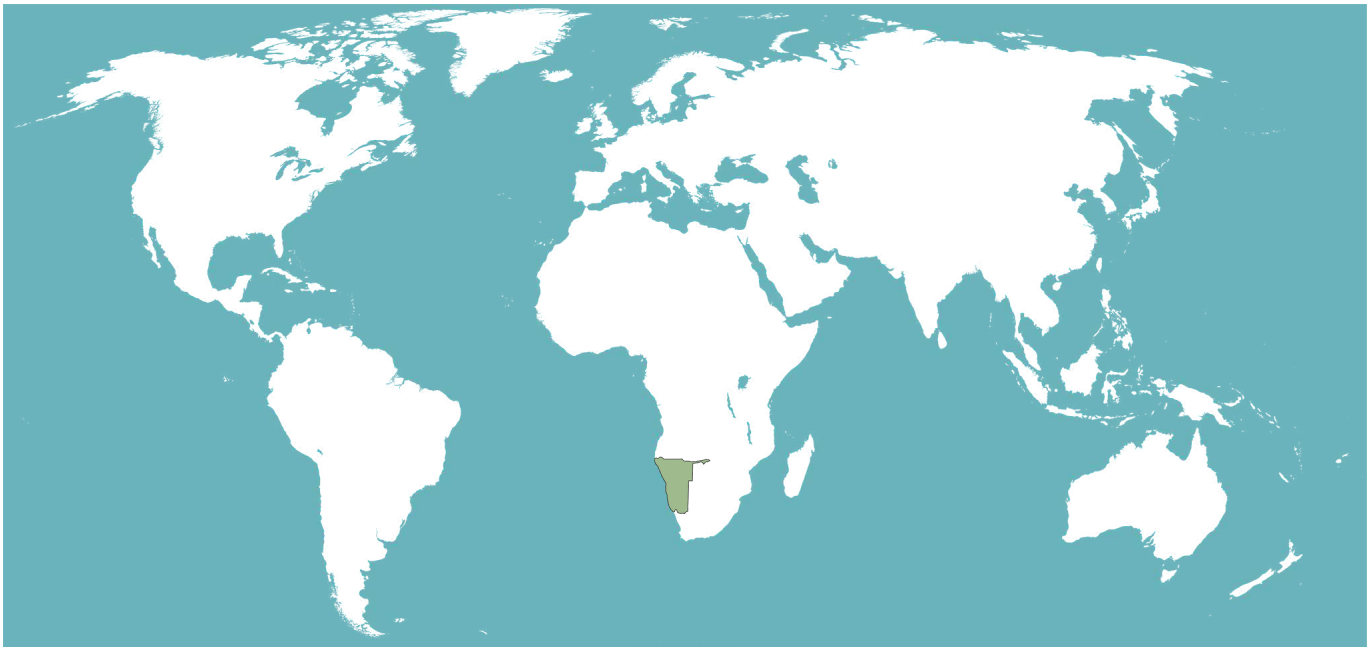
Twoja odpowiedź

Francja

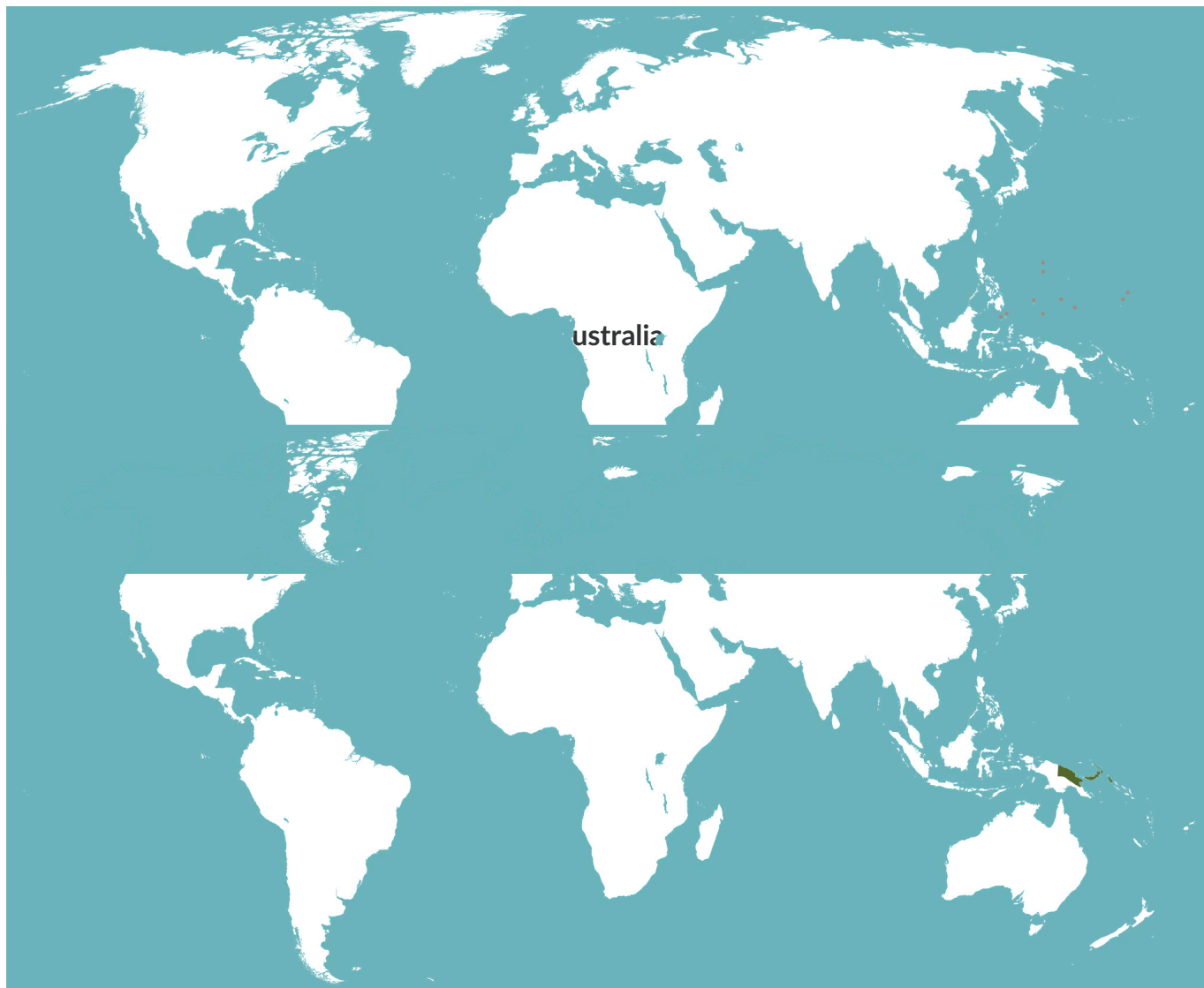

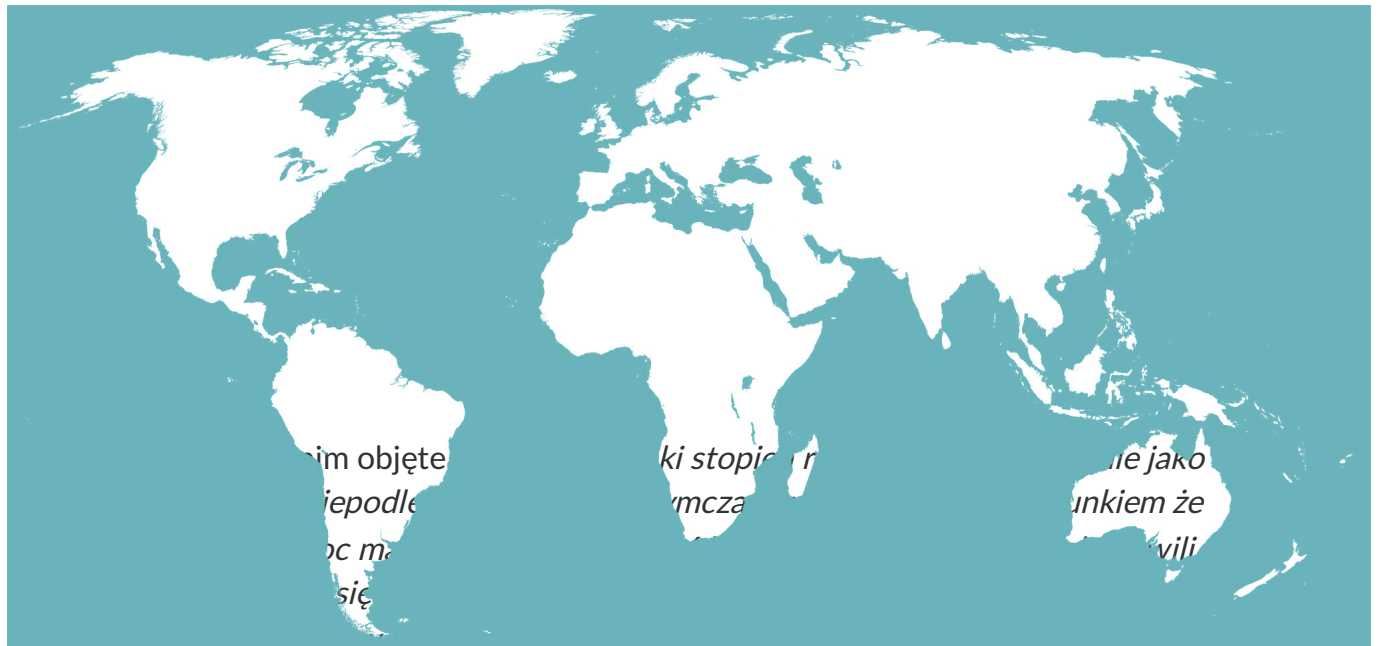

Lilia (Liliaceae)

Lysichiton

*...im objęte
...iepodle
...oc ma
...się
...ki stopie
...r
...macza
...nie jako
...unkiem że
...vili*

art. 22 Paktu Ligi Narodów, Paryż, 28 czerwca 1919 r.

Palestyna 1923-1948,

Syria 1923-1945

Mezopotamia (zastąpiona przez Irak) 1922-1932

B

*...im objęte
...na wa
...mi, b
...gra
...„...mandat
...emożli
...k handel
...z*

*tworzenia baz wojskowych i morskich oraz wyszkolenia wojskowego
tubylców, o ile to nie jest konieczne ze względów policyjnych lub do*

art. 22 Paktu Ligi Narodów, Paryż, 28 czerwca 1919 r.

Kamerun Francuski 1922-1946

Ruanda-Urundi 1922-1946

Tanganika 1922-1946

Togo Brytyjskie 1922-1946

Togo Francuskie 1922-1946

C

art. 22 Paktu Ligi Narodów, Paryż, 28 czerwca 1919 r.

Afryka Południowo-Zachodnia 1920-1966

Mandat Południowego Pacyfiku 1920-1947

Nauru 1920-1947

Nowa Gwinea Australijska 1920-1946

Samoa Zachodnie 1920-1947

Terytoria mandatowe po I wojnie światowej

Źródło: Contentplus.pl, licencja: CC BY-SA 3.0.

Polecenie 2

Wskaż, w jakich regionach świata znajdowało się najwięcej terytoriów mandatowych typu A, B i C. Wyjaśnij przyczynę takiego ich rozmieszczenia.

Twoja odpowiedź

Polecenie 3

System mandatowy wprowadzono jako formę tymczasowej lub trwałej opieki państw dobrze rozwiniętych nad słabo rozwiniętymi. Odpowiedz na pytania: Czy rzeczywiście było to głównym celem wprowadzenia systemu mandatowego? Może były inne czynniki? Jeśli tak, wypisz jakie.

Twoja odpowiedź

Sprawdź się

Pokaż ćwiczenia:

Ćwiczenie 1

Przeanalizuj mapę i napisz, które państwo spośród zaznaczonych kolorami nie powinno się znaleźć w gronie pierwotnych członków Ligi Narodów.

Źródło: Contentplus.sp. z o.o. na podstawie Allard Postman, The Netherlands, Wikimedia Commons, licencja: CC BY-SA 3.0.

Tvoja odpowiedź

Ćwiczenie 2

Spośród wymienionych państw wskaż stałych członków Rady Ligi Narodów.

☐ Japonia

☐ Włochy

☐ Polska

☐ Hiszpania

☐ Wielka Brytania

☐ Stany Zjednoczone

Ćwiczenie 3

Ułóż fragmenty Paktu Ligi Narodów w odpowiedniej kolejności, tak by tworzyły ciąg logiczny.

„Każdy członek Ligi może za dwuletnim uprzedzeniem wystąpić z Ligi pod warunkiem, że wypełni do chwili wystąpienia wszystkie swoje międzynarodowe zobowiązania wraz z zobowiązaniami wynikającymi z niniejszego Paktu”.

„Pierwotnymi członkami Ligi Narodów są sygnatariusze wymienieni w Aneksie do niniejszego Paktu oraz inne państwa, również wyszczególnione w Aneksie, które bez żadnych zastrzeżeń do tego Paktu przystępują, składając deklarację w Sekretariacie w przeciągu dwu miesięcy od chwili wejścia w życie Paktu, co zostanie notyfikowane innym członkom Ligi”.

„Każdemu członkowi Ligi wolno jest nie przyjąć poprawek wprowadzonych do Paktu. W takim wypadku przestaje on być jednak członkiem Ligi”.

„Rada składa się z przedstawicieli Głównych Mocarstw Sprzymierzonych i Stowarzyszonych oraz z przedstawicieli czterech innych członków Ligi. Tych czterech członków Ligi wyznacza swobodnie Zgromadzenie w okresach czasu, jakie uzna za stosowne. Do chwili pierwszego wyznaczenia przez Zgromadzenie członkami Rady są przedstawiciele Belgii, Brazylii, Hiszpanii i Grecji”.

„Poprawki do niniejszego Paktu nabierają mocy obowiązującej z chwilą ich ratyfikowania przez członków Ligi, których przedstawiciele tworzą Radę, i przez większość tych, których reprezentanci tworzą Zgromadzenie”.

„Za zgodą większości Zgromadzenia Rada może wyznaczyć innych członków Ligi, którzy będą odtąd stale reprezentowani w Radzie. Również za zgodą większości może Rada powiększyć liczbę członków Ligi, których przedstawiciele zasiadają w Radzie z wyboru Zgromadzenia [...]”.

„Każde państwo, dominium lub kolonia rządzące się samodzielnie, a nie wymienione w Aneksie, może zostać członkiem Ligi, jeżeli za jego przyjęciem wypowiedzą się dwie trzecie Zgromadzenia, pod warunkiem jednak, że da ono rzeczywiste rękojmie swych szczerych zamiarów przestrzegania zobowiązań międzynarodowych oraz że przyjmie ustalone przez Ligę normy dla swych sił zbrojnych oraz swych zbrojeń lądowych, morskich i lotniczych”.

„Każdy członek Ligi w Radzie nie reprezentowany będzie zaproszony do wystąpienia swego przedstawiciela, który będzie mógł zasiadać w Radzie, ilekroć rozpatrywana będzie sprawa, w której będzie zainteresowany. Każdy członek Ligi reprezentowany w Radzie rozporządza w niej tylko jednym głosem i ma jednego tylko przedstawiciela”.

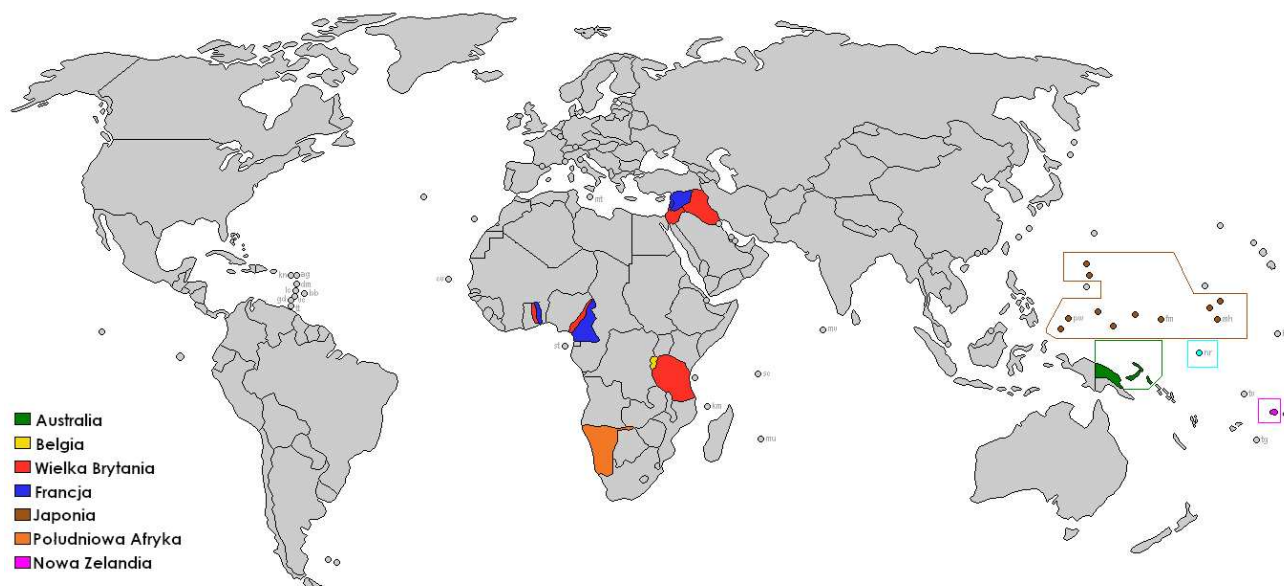

Źródło: Pakt Ligi Narodów, Paryż 28.06.1919 r., dostępny online [w:] grocjusz.edu.pl.

Ćwiczenie 4

Przeanalizuj mapę przedstawiającą podział na terytoria mandatowe, a następnie uzupełnij luki w tekście opracowania historycznego. Państwa należy podać w kolejności alfabetycznej.

Terytoria mandatowe Ligi Narodów.

Źródło: Kolomaznik, Wikimedia Commons, domena publiczna.

Uzupełnij zdania.

„Jednym z pierwszych zadań Ligi Narodów wynikających z traktatów pokojowych było stworzenie systemu opieki mandatowej nad koloniami przejętymi od Niemiec oraz krajami odłączonymi od upadającego imperium tureckiego. [...] W imieniu Ligi Narodów opiekę nad tymi terenami przejęły: , , , , oraz Australia i Nowa Zelandia. Obszary należące dawniej do Turcji – , i – uznano za najbardziej przygotowane do niepodległości, tworzyły zatem mandaty typu A [...]. Mandat obejmował byłe kolonie niemieckie w Afryce, które uważano za słabiej rozwinięte i nieprzygotowane do szybkiego uzyskania niepodległości. Zatem państwo sprawujące opiekę otrzymało właściwie pełnię władzy. W grupie C znalazły się kraje naj słabiej rozwinięte, Namibia i , w których obowiązywały ustawy państwa sprawującego mandat”.

Wielka Brytania

Palestynę

Belgia

Związek Południowej Afryki

typu B

wyspy na Pacyfiku

Japonia

Francja

Mezopotamię/Irak

Syrię

Ćwiczenie 5

Przeanalizuj fragment Paktu Ligi Narodów i na podstawie zawartych w nim informacji wykonaj zamieszczone niżej polecenia.

” Artykuł 10

Członkowie Ligi zobowiązują się szanować i utrzymywać przeciwko wszelkiej napaści zewnętrznej całość terytorialną i obecną niezależność polityczną wszystkich członków Ligi. W razie napaści, jej groźby lub niebezpieczeństwa Rada wskaże środki, jak zapewnić wykonanie niniejszego zobowiązania.

Artykuł 11

Oświadcza się wyraźnie, że wszelka wojna lub groźba wojny, niezależnie od tego, czy dotyka bezpośrednio jednego z członków Ligi, czy też nie dotyka — interesuje całą Ligę i że Liga powinna przedsięwziąć wszelkie środki, mogące skutecznie zabezpieczyć pokój między narodami. [...]

Artykuł 13

Członkowie Ligi zgadzają się, że w razie gdyby między nimi powstał spór [...] i gdyby sporu tego nie można było załatwić zadowalająco na drodze dyplomatycznej, sprawa będzie w całej rozciągłości oddana do załatwienia arbitrażowego lub sądowego. [...] Sądem, któremu taki spór zostanie poddany, będzie Stały Trybunał Sprawiedliwości Międzynarodowej, ustanowiony zgodnie z artykułem 14, lub jakikolwiek trybunał uzgodniony przez strony w sporze lub wskazany w jakiegokolwiek obowiązującej między nimi konwencji.

Artykuł 15

Jeżeli między członkami Ligi powstanie spór, który mógłby spowodować zerwanie stosunków, i jeżeli spór ten nie zostanie poddany postępowaniu arbitrażowemu lub sądowemu przewidzianemu w artykule 13, to członkowie Ligi zgadzają się przedłożyć go Radzie. W tym celu wystarczy, by jeden z nich zawiadomił o sporze Sekretarza Generalnego, który zarządzi wszelkie środki celem wszechstronnego rozpoznania i zbadania sporu. Strony powinny w możliwie najkrótszym czasie przedstawić Sekretarzowi Generalnemu swój punkt widzenia z podaniem odnośnych faktów i dokumentów dowodowych. Rada może nakazać natychmiastowe ich ogłoszenie. Rada będzie się starała zapewnić załatwienie sporu. Jeżeli się to uda, Rada w stopniu, w jakim uzna to za pożyteczne, przedstawi stan faktyczny, niezbędne jego wyjaśnienie i sposób załatwiania sporu. [...]

Artykuł 16

Jeżeli jeden z członków Ligi ucieka się do wojny wbrew zobowiązaniom przyjętym w artykułach 12, 13 lub 15, uważany będzie ipso facto za dopuszczającego się aktu wojennego przeciw wszystkim członkom Ligi, Ci zobowiązują się zerwać z nim natychmiast wszystkie stosunki handlowe i finansowe, zakazać wszelkich stosunków między swymi obywatelami a obywatelami państwa, które złamało Pakt, wreszcie przerwać porozumiewanie się w sprawach finansowych, handlowych czy osobistych między obywatelami tego państwa a obywatelami innych państw, należących lub nie należących do Ligi.

W podobnym wypadku obowiązkiem Rady będzie zalecić poszczególnym zainteresowanym rządów, jakim kontyngentem sił wojskowych, morskich i lotniczych każdy z członków Ligi ma współdziałać w siłach zbrojnych przeznaczonych do tego, aby wymusić poszanowanie zobowiązań Ligi.

Członkowie Ligi zgadzają się nadto udzielać sobie wzajemnie poparcia w przeprowadzeniu zarządzeń gospodarczych i finansowych, które będą podejmowane na mocy niniejszego artykułu, aby możliwie zmniejszyć wynikające z tych zarządzeń straty i niedogodności.

Również wspierać się będą wzajemnie w oporze przeciw specjalnym środkom, jakie wobec jednego z nich stosować będzie państwo, które złamało Pakt. Wreszcie wydadzą niezbędne zarządzenia, by ułatwić przejście przez swe terytoria wojskom każdego członka Ligi biorącego udział we wspólnej akcji, mającej na celu zapewnienie poszanowania zobowiązań Ligi. Każdy członek Ligi, który stał się winnym złamania jednego z zobowiązań wynikających z tego Paktu, może być wykluczony z Ligi. Wykluczenie będzie orzeczone w głosowaniu wszystkich pozostałych członków Ligi, reprezentowanych w Radzie.

Ułóż poniższe elementy w kolejności odtwarzającej postępowanie Ligi na wypadek wojny.

zbadanie sprawy spornej przez członków Rady

zerwanie stosunków ekonomicznych z państwem odpowiedzialnym za dążenie do wojny

interwencja zbrojna

droga dyplomatyczna

przedstawienie sprawy do rozstrzygnięcia Stałemu Trybunałowi
Sprawiedliwości Międzynarodowej

wykluczenie z Ligi Narodów

Źródło: Pakt Ligi Narodów, Paryż 28.06.1919 r., dostępny online [w:] grocjusz.edu.pl.

Co uważasz za największą słabość Ligi w powstrzymywaniu konfliktów? Wyjaśnij
dlaczego.

Ćwiczenie 6

Przeanalizuj karykaturę przedstawiającą prezydenta Stanów Zjednoczonych, a następnie określ, czy jej autor wierzył w skuteczność Ligi Narodów, której utworzenie było jednym z najważniejszych celów Wilsona podczas konferencji paryskiej. Uzasadnij odpowiedź.

Źródło: J. Bouillon, A.M. Sohn, F. Brunel, 1914–1945: le monde contemporain, Paris 1980.

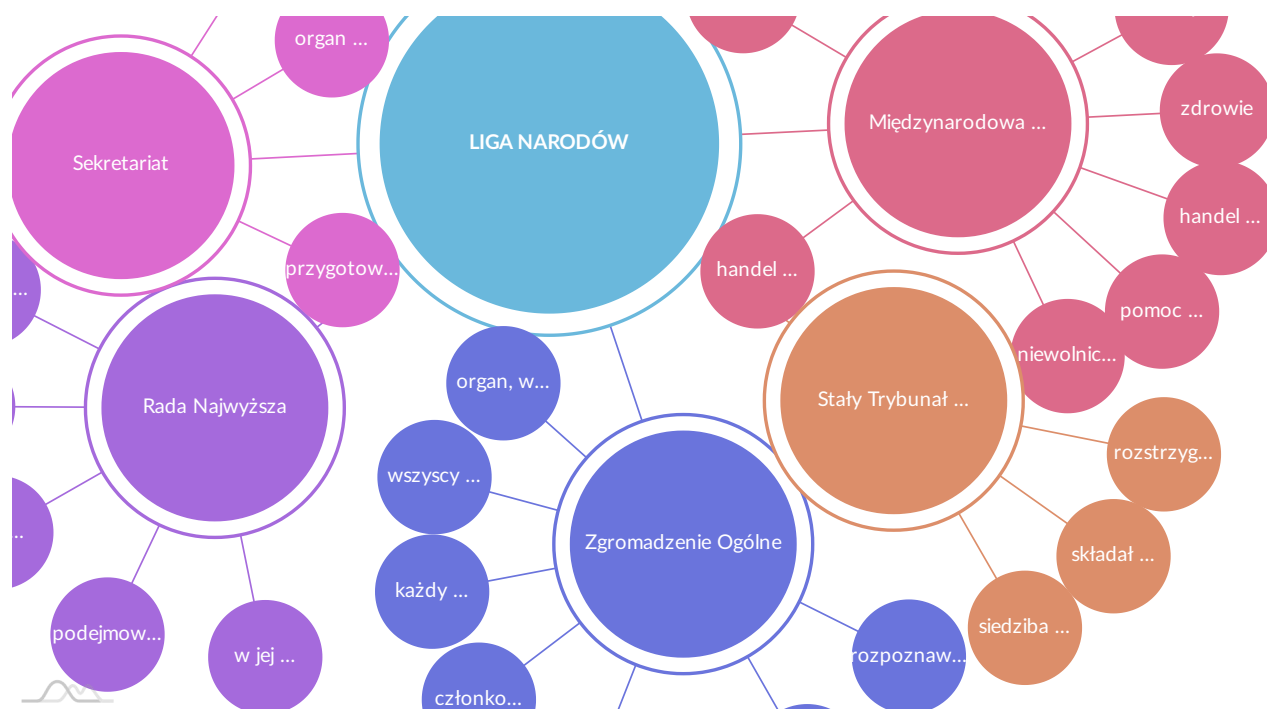
Tvoja odpowiedź

Ćwiczenie 7

Przeanalizuj schemat przedstawiający strukturę Ligi Narodów i na jego podstawie wykonaj polecenia.

Struktura Ligi Narodów

Źródło: Contentplus.sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Wymień aspekty, które wzmacniały zdolność Ligi do zapewnienia pokoju i bezpieczeństwa

Wymień aspekty, które osłabiały zdolność Ligi do zagwarantowania bezpieczeństwa zbiorowego

Ćwiczenie 8

Ułóż dialog między przedstawicielami Wielkiej Brytanii (David Lloyd George), Francji (Georges Clemenceau), Stanów Zjednoczonych (Thomas Woodrow Wilson), Niemiec (Paul von Scheidemann) i Polski (Roman Dmowski), przypisując określonym rozmówcom odpowiednie wypowiedzi spośród niżej podanych.

Rozmówca	Wypowiedź
Thomas Woodrow Wilson	
Roman Dmowski	
Paul von Scheidemann	
Georges Clemenceau	
David Lloyd George:	

„Nie wszystkie państwa mają jednak otwarty dostęp do organizacji. Państwom przegranym odmówiono tego. Liga stała się organizacją przeznaczoną wyłącznie dla zwycięzców.”

„Jest to rewolucyjna idea. Po raz pierwszy została wprowadzona w życie zasada bezpieczeństwa zbiorowego. Wszystkie państwa podejmują wspólne działania przeciw agresorowi.”

„Mam też obawy odnośnie do tego, czy Liga jest w stanie zapewnić pokój i bezpieczeństwo. Czy została wyposażona w wystarczające narzędzia, żeby zabezpieczyć przed agresją zewnętrzną? Przecież nie wszystkie państwa członkowskie muszą przychodzić z pomocą temu, kto padł ofiarą agresji. Tak samo nie we wszystkich przypadkach jest wymagany arbitraż. Czy nie lepiej by było popracować nad wzmocnieniem Ligi i wyposażyć ją w lepsze narzędzia służące przeciwdziałaniu agresji?”

„W żadnym razie. Liga nie powinna ograniczać praw suwerennych państw i zmuszać ich do podejmowania akcji, które nie leżą w ich interesie.”

„Większość państw jest reprezentowana. A państwa małe i dopiero co powstałe mają taki sam głos, jak państwa silne. Ich interesy też są brane pod uwagę.”

Dla nauczyciela

Autor: Stanisław Mrozowicz

Przedmiot: Historia

Temat: Pokój i bezpieczeństwo dla świata

Grupa docelowa:

Szkoła ponadpodstawowa, liceum ogólnokształcące, technikum

Podstawa programowa:

Zakres podstawowy

Treści nauczania – wymagania szczegółowe

Zakres podstawowy

XXXIX. Europa i świat po I wojnie światowej. Uczeń:

3) charakteryzuje cele Ligi Narodów;

Kształtowane kompetencje kluczowe:

- kompetencje w zakresie rozumienia i tworzenia informacji;
- kompetencje cyfrowe;
- kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się;
- kompetencje obywatelskie.

Cele operacyjne:

Uczeń:

- omawia założenia Ligi Narodów i środki, jakimi dysponowała w celu utrzymywania pokoju na świecie;
- wskazuje mocne i słabe strony Ligi Narodów.
- przedstawia argumenty w dyskusji o tym, czy Liga Narodów od swojego zarania była skazana na porażkę.

Strategie nauczania:

- konstruktywizm;
- konektywizm.

Metody i techniki nauczania:

- rozmowa nauczająca z wykorzystaniem ćwiczeń interaktywnych;
- analiza materiału źródłowego (porównawcza);
- dyskusja.

Formy pracy:

- praca indywidualna;
- praca w parach;
- praca w grupach;
- praca całego zespołu klasowego.

Środki dydaktyczne:

- komputery z głośnikami, słuchawkami i dostępem do internetu;
- zasoby multimedialne zawarte w e-materiale;
- tablica interaktywna/tablica, pisak/kreda;

- telefony z dostępem do internetu.

Przebieg lekcji

Przed lekcją:

1. **Przygotowanie do zajęć.** Nauczyciel loguje się na platformie i udostępnia uczniom e-materiał „Pokój i bezpieczeństwo dla świata”. Prosi uczestników zajęć o zapoznanie się z tekstem w sekcji „Przeczytaj” tak, aby podczas lekcji mogli w niej aktywnie uczestniczyć i wykonywać polecenia.
2. Chętni/wybrani uczniowie przygotowują prezentację na podstawie informacji zawartych w sekcji „Przeczytaj”.

Faza wstępna:

1. Wyświetlenie przez nauczyciela tematu i celów zajęć. Omówienie planowanego przebiegu lekcji.
2. Raport z przygotowań. Nauczyciel, przy użyciu dostępnego w panelu użytkownika raportu, weryfikuje przygotowanie uczniów do lekcji: sprawdza, którzy uczestnicy zajęć zapoznali się z udostępnionym e-materiałem. Nauczyciel poleca uczniom, aby zgłaszali swoje propozycje pytań do wspomnianego tematu. Jedna osoba może zapisywać je na tablicy. Gdy uczniowie wyczerpią swoje pomysły, a pozostały jeszcze jakieś ważne kwestie do poruszenia, nauczyciel uzupełnia informacje.

Faza realizacyjna:

1. Prezentacje uczniów. Część właściwa lekcji zaczyna się od prezentacji efektów pracy w domu wybranych uczniów. Pozostali uczniowie zadają pytania prezentującym oraz uzupełniają informacje.
2. Praca z multimediami („Mapa interaktywna”). Uczniowie zapoznają się z mapą i w parach wykonują polecenie nr 1: „Określ, który kraj otrzymał z ramienia Ligi Narodów zarząd nad największą ilością terytoriów mandatowych. Jakie czynniki twoim zdaniem o tym zdecydowały?”. Następnie wskazana para uczniów (lub

ochotnicy) prezentują odpowiedź, pozostała część klasy może ustosunkować się do niej i uzupełnić ją.

3. Nauczyciel czyta polecenie 2: „Wskaz, w jakich regionach świata znajdowało się najwięcej terytoriów mandatowych typu A, B i C. Wyjaśnij przyczynę takiego ich rozmieszczenia” i poleca uczniom, aby tym razem wykonali je w małych grupach do czterech osób. Po ustalonym wcześniej czasie przedstawiciel wskazanej (lub zgłaszającej się na ochotnika) grupy prezentuje propozycję odpowiedzi, a pozostali uczniowie ustosunkowują się do niej. Nauczyciel w razie potrzeby uzupełnia ją.
4. Utrwalanie wiedzy i umiejętności. Uczniowie wykonują indywidualnie ćwiczenia 3 i 4 z sekcji „Sprawdź się”. Wyniki pracy omawiane są na forum i komentowane przez nauczyciela.
5. Nauczyciel wyświetla ćwiczenie nr 5, które uczniowie wykonują we wcześniejszych czteroosobowych grupach. Prosi uczniów o odpowiedź na zadane w ćwiczeniu pytanie: Co uważasz za największą słabość Ligi w powstrzymywaniu konfliktów? Wyjaśnij dlaczego. Uczniowie przedstawiają swoje argumenty wraz z uzasadnieniem.

Faza podsumowująca:

1. Uczniowie podsumowują swoją wiedzę z wykorzystaniem mapy myśli, wciąż pracując w grupach. Każdy zespół na środku kartki A4 wpisuje główne hasło „Liga Narodów” i rysuje gałęzie mapy. Powinny rozchodzić się promieniście i rozdzielać na kolejne gałęzie. Słowa, które zostaną umieszczone nad gałęziami, powinny być słowami kluczami, które wyrażają istotę myśli lub zagadnienia. Ważne, aby cała mapa zmieściła się na jednej stronie.
2. Po wykonaniu pracy, w zależności od liczebności klasy i czasu, nauczyciel prosi o omówienie mapy myśli przedstawicieli wybranych lub wszystkich grup.
3. Nauczyciel omawia przebieg zajęć, ocenia pracę osób, które przedstawiły prezentację na początku lekcji.

Praca domowa:

1. Wykonaj ćwiczenie 7 z sekcji „Sprawdź się” – wymień aspekty, które wzmacniały oraz osłabiały zdolność Ligi do zapewnienia pokoju i bezpieczeństwa.
2. (Dla uczniów chętnych) Wykonaj polecenie nr 3 z sekcji „Mapa interaktywna”.

Materiały pomocnicze:

Wiek XX w źródłach, oprac. S.B. Lenard, M. Sobańska-Bondaruk, Warszawa 2002.

Wielka historia świata. Tomy 1-12 (praca pod patronatem Polskiej Akademii Umiejętności); Świat Książki 2004-2006.

Seria *Historia powszechna*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2011-2019.

E. Brudnik, A. Moszyńska, B. Owczarska, *Ja i mój uczeń pracujemy aktywnie. Przewodnik po metodach aktywizujących*, Wydawnictwo Jedność, Kielce 2011.

Wskazówki metodyczne:

- Uczniowie na podstawie sekcji „Mapa interaktywna” przygotowują prezentację multimedialną będącą podsumowaniem lekcji.